

Já chci být ARCHEOLOGEM!

O Tomášovi, dvojčatech a příbězích ukrytých pod zemí

Zuzana Bláhová- Sklenářová
Miroslav Popelka

ilustrovali
Dana Vodáková
a Martin Černý

edika.

UŽ to vím!

Já chci být archeologem!

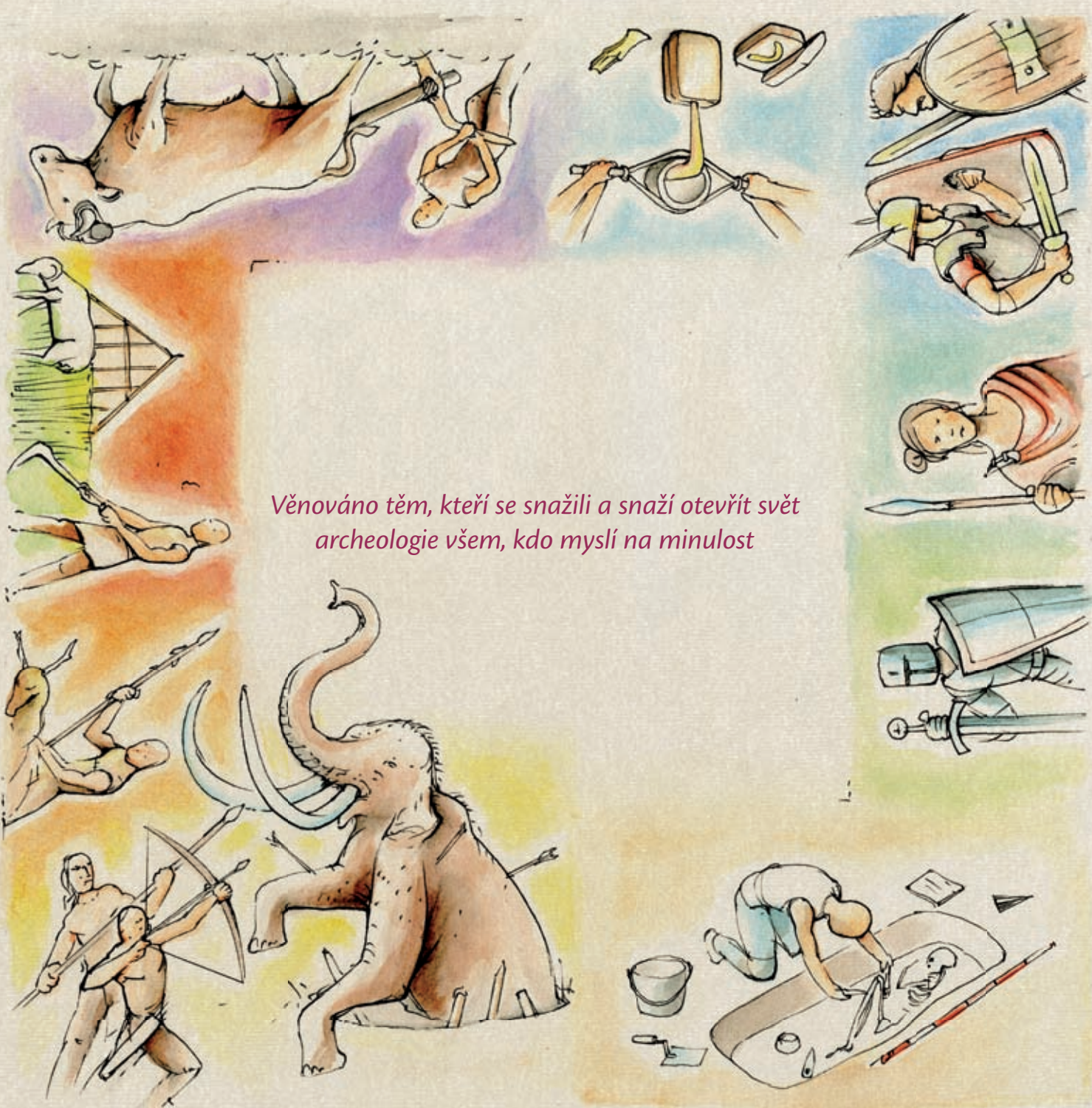
Zuzana Bláhová-Sklenářová
Miroslav Popelka

Ilustracemi doprovodili Dana Vodáková a Martin Černý

Obsah

ÚVODNÍ SLOVO	4
1. SLUNCE PÁLÍ NA VÝZKUMU	6
2. VĚDA UMAZANÁ OD HLÍNY	14
3. PŘESTŘELKA NA HRADIŠTI	22
4. ARCHEOLOGOVÉ NEKOUŠOU!	32
5. VĚDA V PRÁZDNINÁCH	40
6. NEČEKANÉ SETKÁNÍ	56
7. JAK SE HRAJE NA PRAVĚK	64
8. ZA MRTVÝMI NA SKALKU	76
9. JAK SE KOSTRY KOUPALY	84
10. O PRVNÍCH ZEMĚDĚLCÍCH Z BYLAN	90
11. KOLIK LET JE PRAVĚKU	102
12. S RYPADLEM ZA ZÁDY	108
13. O MAMUTECH, VENUŠI A PODIVUHODNÉM HROBU	116
14. ZÁHADNÉ KRUHY Z DOBY KAMENNÉ	124
15. POLE PLNÉ SEKEREK	132
16. VĚDA V PRÁZDNINÁCH – ĚSTO JEŠTĚ CHODILO DO ŠKOLKY	148
ZÁVĚREM	162

*Věnováno těm, kteří se snažili a snaží otevřít svět
archeologie všem, kdo myslí na minulost*

Úvodní slovo

MILÉ ČTENÁŘKY, MILÍ ČTENÁŘI,

připravili jsme pro vás tuhle knížku o archeologii. Archeologie je věda, která zkoumá život lidí v minulosti. Jistě vás hned napadne otázka: ale jak to vlastně může dělat, když ti lidé jsou už dávno mrtví? Máte pravdu: lidé zemřeli, jejich domy se zřítily, vesnice zarostly lesem, království zanikla, ale zůstala tu po nich svědectví, stopy, památky. Jsou to všechny dochované výrobky tehdejších lidí, pozůstatky jejich staveb, stopy jejich práce ve světě, který je obklopoval, a v neposlední řadě jsou to i jejich vlastní pozůstatky – kosti.

Je to knížka o tom, jak se archeologie dělá tady u nás, takže v ní nebudou pyramidy ani mumie – ale to nevadí, o těch je jiných knížek dost. A i u nás se najde leccos zajímavého, o čem se nemluví a o čem málokdo ví. Nechceme, aby kniha byla pro vás něco jako nudná přednáška o pravěku. Připravili jsme proto příběhy, v nichž budeme vyprávět o smyslu naší vědy, o cestách, po kterých jde za poznáním, a dojde i na život lidí v pravěku.

Jednotlivé příběhy spojuje vyprávění o jedné rodině, kterou tvoří pochopitelně táta s mámou a jejich děti. Nejstarší je šestnáctiletý Tomáš, student gymnázia, který si usmyslel, že po maturitě půjde studovat archeologii na univerzitu. Dalšími členy rodiny jsou zvědavá dvanáctiletá dvojčata Dorotka a Matěj a celou sestavu doplňuje teta Martina – mamčinina sestra, která je (světe, div se!) opravdovou archeoložkou! Ta pomáhá Tomášovi s přípravou na jeho budoucí studia a občas jemu i dvojčatům vypráví příběhy ze svého pracovního života. Zažijí spolu trochu zábavy a trochu dobrodružství, ale hlavně zjistí, že poznávání dává člověku opravdovou radost.

Pojďte si tedy s námi poslechnout vyprávění o vědě, která se snaží přiblížit nám – lidem 21. století – život před mnoha tisíci let se všemi jeho radostmi i strastmi. Snad vám trochu pomůžeme přijít na to, že zkoumání minulosti má pro nás všechny veliký význam. Pomáhá nám lépe pochopit přítomnost a připravuje nás zároveň na život v budoucnosti. A nemusí to být vždycky nudný přehled dějin, ale naopak dobrodružná cesta do pravěku. Třeba jako v tom slavném českém filmu! Tak obraťte list v knížce a poslouvejte naše vyprávění!

„Tak ahoj a pošli esemesku, až tam dorazíš!“

„Ale mami, není mi pět!“

„A měj se tam dobře!“ volala mladší sestra Dorotka.

„Jo, měj se dobře!“ opičil se po ní dvanáctiletý Matěj. S Dorotkou byli dvojčata a byli si hodně podobní.

„To víš, že jo, bráško, to akorát, budu čuně celý tři tejdny!“ zašklebil se. „Proto tam jedu, abych si to užil!“

Vrzla vrátka a šestnáctiletý Tomáš vyrazil na vlak, který ho poveze na jeho první brigádu na archeologických vykopávkách.

1. Slunce pálí na výzkumu

NA OKRAJI VESNICE KDESI VE STŘEDNÍCH ČECHÁCH SE TOHLE LÉTO DĚJE NĚCO NEOBVYKLÉHO! STAROUSEDLÍCI to zaregistrovali okamžitě a ti, kteří vesnicí jen projíždějí, si toho určitě všimnou také.

Kraj pole, na němž právě sklidili do zlatova uzralé obilí, se proměnil v archeologický výzkum. Od rána je tu vidět skupinu lidí, kterou vede archeolog z Ústavu archeologické památkové péče. Ten má tuhle oblast úředně na starosti. V místě, kde ještě před pár dny stálo vzrostlé obilí, je dnes už na části plochy těžkým strojem odstraněna ornice, ta vrstva černé úrodné hlíny, silná až několik desítek centimetrů. Pod ornici je podloží ze světle okrové jílovité hlíny, které říkáme spraš a ve které se dobře rýsují barevností odlišné plochy – pravěké objekty s tmavou humusovitou výplní. A v nich už zaklekli brigádníci, kteří vrstvu po vrstvě škrábou hlínu a pečlivě na místě očišťují každý nález, vybírají z jámy odškrabanou zeminu a v přistaveném kolečku pečlivě rozhrabují každou hrudku, která by mohla skrývat něco, co předtím přehlédli. Většinou nacházejí střepy z rozbitých keramických nádob, ale při troše štěstí se objeví i kamenný štípaný nástroj z pazourku nebo jiné dobře štípatelné suroviny nebo dokonce zlomek kamenné sekerky.

Na výzkumu pracují hlavně studenti archeologie, ale také najatí brigádníci – důchodci z vesnice, pro které je práce na výzkumu vítanou příležitostí, jak si trochu přivydělat, ačkoliv odměna není nijak velká.

Jenom kdyby slunce tolik nepálilo! Skoro všichni mají už od prvního dne pěkně ožehlá záda, a tak si je teď už schovávají alespoň tričkem nebo lehkou košilí. Tváře a čela si ale příliš neochrání, a tak jsou většinou červení jako uvaření raci. Tomáš je na tom úplně stejně. Když v pondělí po ránu poprvé vyrazil na výzkum, ještě se radoval, že se při práci pěkně opálí. Ale když odpoledne vlezl pod sprchu, aby ze sebe smyl celodenní pot a prach, hned věděl, že je zle. Kůže pálila jako čert, a ještě horší to bylo v noci. Ještě že mu teta poradila, aby si vzal s sebou nějaký krém na opalování a hlavně sprej na spáleniny. Hned první noc se mu náramně hodil! Také jí byl vděčný, že ho donutila vzít si aspoň kšiltovku. Nemít nic na hlavě, uhnal by si ošklivý úžeh.

Na zkoumanou plochu, které se říká sonda (asi proto, že je to jako sonda – kukátko do pravěku), i dnes pořádně pere srpnové slunce. Tomáš klečí u jedné pravěké jámy ještě se dvěma staršími kluky,

kteří už studují archeologii v Praze na univerzitě. To je fajn! Řeknou mu při práci spoustu zajímavých věcí.

„Hele, Tome, pořád tě to ještě baví?“ ptá se zvědavě Michal, jeden z těch dvou.

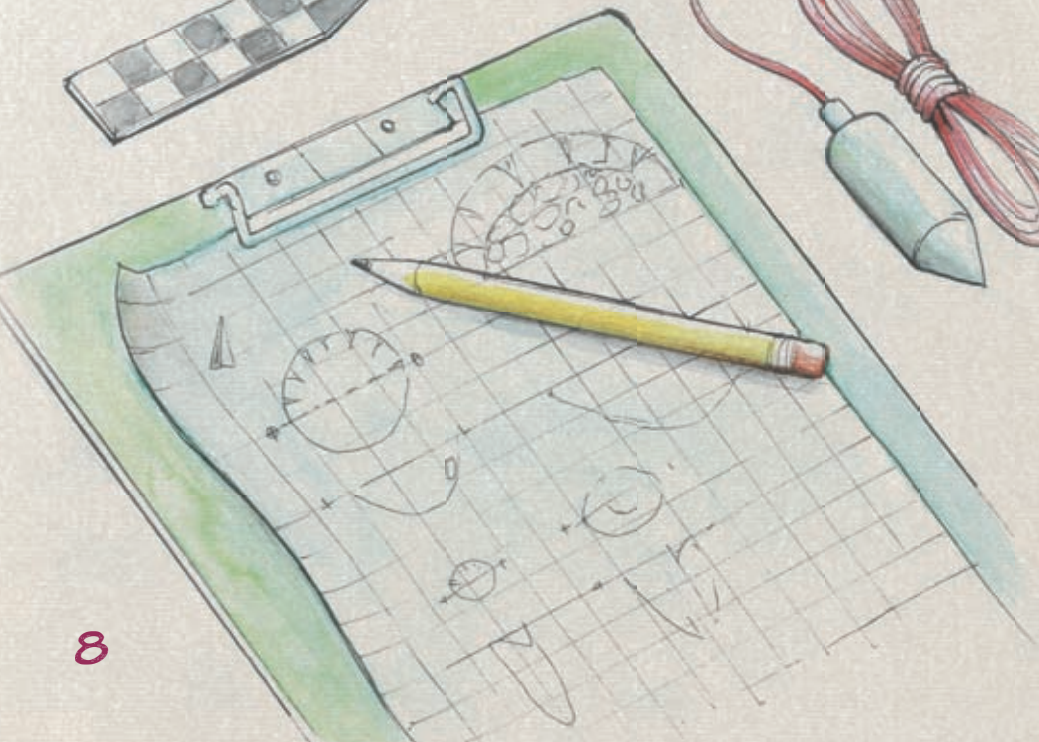
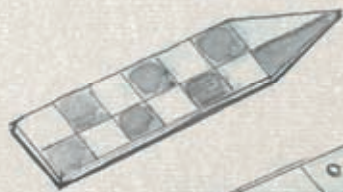
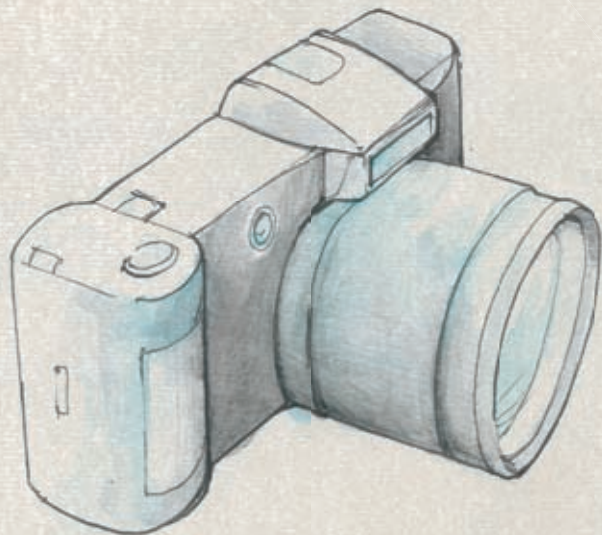
„Jasná věc! Jen by nemuselo tolik pražit to sluníčko,“ odpověděl Tomáš. „V noci jsem skoro vůbec nemohl spát, ležet na zádech bylo utrpení!“

„Jojo, to je holt výzkum, no,“ přidal se k hovoru i druhý z kluků – Martin. „Člověk neví, co je lepší – jestli když je takhle vedro, nebo naopak zima, poletuje sníh a zem je úplně promrzlá. To je potom zase zlatý, když se dá aspoň na chvíli zalézt do maringotky, teda pokud zrovna nějaká na výzkumu stojí.“

„Hele, a už jste někdy našli něco fakt pořádného?“ zajímal se Tomáš.

„No, jestli myslíš hroudu zlata, jak si to tak lidi vždycky o nás myslí, tak to teda ne. Většinou jsou to hlavně střepy, asi jako tady, občas nějaká štípaná nebo broušená – teda jestli už víš, co to znamená.“

„Štípaná nebo broušená co?“

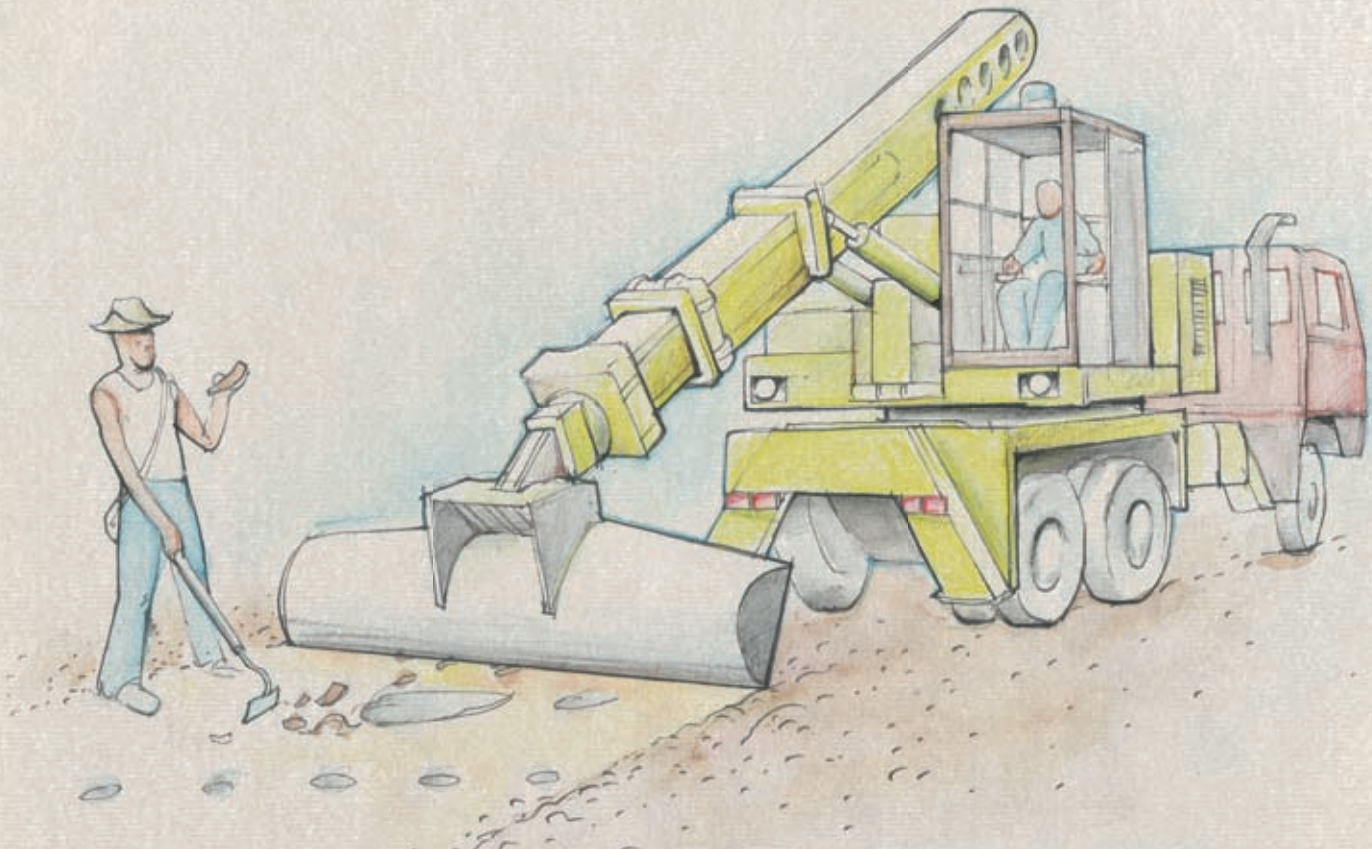
„Kamenná industrie, to znamená pazourkový nástroje nebo kamenný sekerky,“ vysvětlil Martin. „No a pak kosti, většinou zvířecí, a pak taky mazanice.“

„Co je to ta mazanice?“ zeptal se Tomáš, který si samozřejmě hned vybavil jen nějaký nepovedený obraz.

„Hele, to je jednoduchý,“ začal vysvětlovat Michal. „Lidi stavěli domy z kůlů...“

„Ze sloupů! Ty jsi ještě nepsal test ze stavitelství, vid? To bys to schytl,“ rýpl do něj Martin.

„No tak jo, z dřevěnejch sloupů, a stěny vyplétali ohebnýma prutama. Na takovou proutěnou stěnu pak naplácali jílovitou hlínu, kterou těžili možná zrovna z takový jámy, kterou my dneska kopeme. Nejdřív ji ale promísili s vodou a přidali i nařezanou slámu nebo trávu. A nahodili to zvenčí i zevnitř. A stěnu domu měli hotovou. Hlína pěkně vyschla a ztvrdla. Jenže tyhle domy většinou zničil požár a přitom se hlína ve stěnách vypálila, jako třeba keramické nádoby. Pěkně přitom zčervenala. Když se dům po

Já chci být archeologem!

požáru zřítíl a stěny se rozvalily, tak ty ruiny napadaly do dlouhých jam podél domu. No a kusy ty vypálený omítky se zachovaly dodnes, podobně jako keramika. Říká se jim mazanice.“

„No jasně!“ vyhrkl Tomáš. „Takže je to vlastně taková pravěká omítka nebo něco jako zbytky pravěkých cihel.“

„Souhlas,“ potvrdil Tomášův závěr Michal.

„Hele, tamhle na okraji plochy právě začíná skrývka. Bude se rozšiřovat plocha, takže se musí odtěžit vrstva ornice,“ upozornil Martin. „Nechceš se tam, Tome, na chvíli podívat? Aspoň si trochu protáhneme záda! A ‚šéf‘ se snad taky čílit nebude.“

„Jasně, jdeme, to bude v pohodě,“ souhlasil Tomáš. Stejně už předtím pokukoval po žlutém nákladáku se širokou lžící, který se tu na poli najednou objevil. Mezitím nacouval k okraji otevřené sondy, odkud byla ornice odebrána a kde již panoval čilý výzkumnický ruch.

„Teď uvidíš, jak se po tisíciletích ti poslové z pravěku, všechny ty jámy a jamky, znovu dostávají na světlo světa,“ sliboval Tomášovi Martin. „Tohle je jedna z hodně důležitých věcí na celém výzkumu. Ušetří spoustu času, práce, ale taky může nadělat dost škody.“

„To mi asi budeš muset trochu vysvětlit,“ nechápal Tomáš úplně, o čem je řeč.

„Tak koukej – představ si, že bysme museli tu spoustu hlíny odkopat a odházet stranou ručně. Víš, jak bysme se nadřeli, kolik času by to zabralo, a to by vlastně žádný pořádný výzkum ještě ani nezačal!“ vysvětloval Martin. „A pak si představ, že by ten bagrista vybagroval ornici, jak by ho napadlo, bez toho že by u toho hlídal archeolog a ukazoval mu, do jaký hloubky může se lžící zajet. Buďto by vzal tu prooranou hlínu málo a my bysme stejně ještě zbytek museli až na pravěké vrstvy dokopávat, nebo by naopak zahrábl moc a pěkně by na haldu vedle sondy vyhodil i obsah objektů i s archeologickými nálezami. Teda jako: když se projdeš po haldě, tak sem tam nějaký střepy taky najdeš, ale ty jsou pak většinou jenom z ty ornice.“

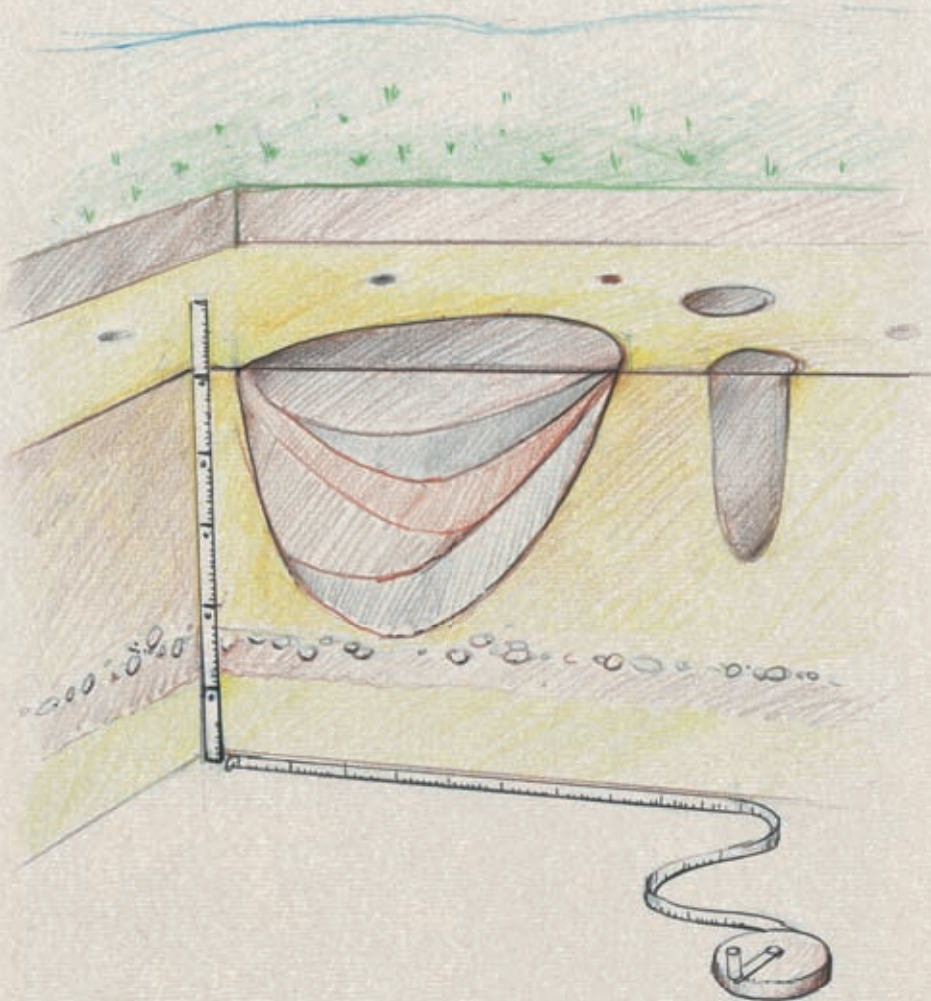
„Aha, takže proto ‚šéf‘ stojí celou dobu před tou lžící a ukazuje bagristovi rukou nahoru nebo dolů,“ pochopil najednou Tomáš, jak to se skrývkou vlastně je. „On mu ukazuje, jestli má zabrat hlouběji nebo naopak míň, že jo.“

„Chytřej,“ pochválil Toma Martin. „Tomu se někdy říká, že pase bagr. No a na nás teď už bude jen to, abysme velkejma motykama pořádně seškráblí zbytek tý černý ornice a pěkně začistili celou nově otevřenou sondu. Ale už teď vidíš ty tmavší místa ve světlý spraši. To jsou, kámo, naše další objekty ke zkoumání. Ovšem hlavně aby ty motyky byly pořádně nabroušený, protože s tupejma je to naprostá rasovina. To pak v noci nevíš, od čeho tě ty záda vlastně bolí, jestli od spálení nebo od tupý motyky!“

„A tohle je nějaký speciální bagr jen na archeologický výzkum?“ zajímalo ještě Tomáše.

„Ne, není, ale máme ho rádi, protože se dobře hodí na tu skrývku. Mimochodem, říkáme mu údéeska, to je ze zkratky UDS, což znamená univerzální dokončovací stroj. Dneska se teda čím dál víc používají traktorbagry. Skrývá se takzvaným pravítkem, širokou lžící s rovnou hranou, nesmí být zubatá. Dřív tuhle práci dělal normální buldozer, ten ale nebyl schopnej sebrat tu vrstvu ornice najednou, a tak jezdil po ploše sem tam a odhrábl vždycy jen pár centimetrů. A ani plochu tak pěkně nezarovnal. Na to, jak mohutně a silně vypadal, tak proti údéesce teda nic moc! Ovšem úplně nejdřív tu ornici pěkně ručně odkopávali dělníci. Asi pěkná makačka!“

„To teda jo! A jestli jim do toho ještě tak pražilo slunce, jak teď

Já chci být archeologem!

nám, tak teda děkuju pěkně," představil si Tomáš, jak to vypadalo na výzkumu v době, když archeologie byla ještě, jak se říká, v plenkách.

„Tak pojď, trochu se napijeme a vrátíme se k Michalovi, skrývku jsi viděl, teď zase pěkně zpátky do práce," zavelel Martin a oba se pomalu vraceli do odkryté sondy, k objektu, kde se Michal zatím v tom spalujícím vedru mořil sám.

„Tak co jsi viděl?" zeptal se hned Tomáše.

„No, jak nám ta údeéska ulehčuje práci a jak se vlastně objevujou ty pravěký objekty. A taky mi došlo, že ‚šéf‘ se vlastně vůbec neulejvá, že si jen tak nestojí na kraji výzkumu, ale že naopak kontroluje, aby skrývka víc pomohla, než uškodila.“

Znovu se pustili do práce ve třech, a tak se čím dál víc nořili do nitra zkoumané jámy (archeologové odborně říkají „do objektu“) a současně rostly hromádky keramických střepů a ostatních nálezů v plastických košíčcích na jejím okraji. Kluci je pěkně rozdělávali podle toho, jak hluboko je našli. Protože černá hlína vypadala seshora až dolů stejně, postupovali po vrstvách silných asi jako jeden záběr rýčem. Tak se zabránilo tomu, aby se nálezy promíchaly. Pak by se nedalo poznat, které byly z vrchních vrstev a které třeba až ode dna. Kdyby na řezu byly vidět nějaké různobarevné vrstvy, vybírala by se jedna po druhé. Tak by se už vlastně dalo přibližně určovat jejich stáří. Ty ze dna jsou nejstarší, dostaly se do objektu nejdříve. A čím výš k povrchu, tím mladší jsou vrstvy a tedy i nálezy v nich. Tohle archeologické pravidlo ovšem platí pouze za předpokladu, že výplň objektu nebyla od doby, kdy se v pravěku znovu zaplnil zeminou i nálezy, přeházena. Archeologové si tuhle teorii vypůjčili od geologů, kde platí stejné pravidlo: vrstvy uložené hlouběji jsou starší než ty, které jsou nad nimi. Učeně se tomu říká vertikální stratigrafie. Vertikální – protože je ve svislém směru, a stratigrafie – protože vrstva se latinsky řekne stratum. Ale vrstvy vzniklé lidskou činností nejsou zdaleka tak pravidelné jako ty, které vytvořila příroda, a často je pěkně těžké rozpoznat na očištěné svislé stěně výkopu, kde jsou rozhraní různých zásypů, výplní, vrstev a vrstviček – a ta jsou přitom tak důležitá, protože znamenají hranice mezi jednotlivými úseky minulosti.

Tomáš s oběma staršími kamarády se zabrali do práce a najednou přestali vnímat i nemilosrdně pálicí sluneční paprsky. Co chvíli někdo z nich vyloupl z hlíny větší či menší keramický střep, a když měl na sobě nějakou výzdobu, tak si ho všichni pozorně prohlíželi a studenti vysvětlovali Tomášovi, jak se podle výzdoby – a je-li to možné, tak i podle tvaru – dá určovat stáří nalezené keramiky. Den za

dnem bude ubíhat a spolek čím dál tím víc opálených lidiček bude pokračovat ve zkoumání pravěké vesnice, která tu stála tisíce let předtím, než vznikla ta dnešní, moderní, jejíž obyvatelé si za pár dnů na přítomnost archeologů i jejich pomocníků zvykli. Čas od času někdo i zašel, prošel se kolem sondy a vyptával se, co že to tu vlastně našli. Svědectví o životě našich předků přece musí zaujmout každého.

2. Věda umazaná od hlíny

„A TETO, KOLIK TI BYLO, KDYŽ JSI BYLA POPRVÉ NA VYKOPÁVKÁCH?“ ZEPTAL SE MATĚJ.

„Neříká se vykopávky, ale výzkum,“ poučoval Tomáš.

„A proč ne, když se tam vykopává?“

„No protože se to nevykopává jen tak, jako brambory, ale že se to zkoumá, jako prozkoumává, aby se z toho poznalo, jak to tady dřív vypadalo, co lidi dělali a jak to dělali. To nejde jenom to vyhrabat a vyndat, to se všechno musí nakreslit, jak to tam leželo, a vyfotit a zaměřit, co bylo vedle čeho, a jakou ta hlína měla barvu, a tak vůbec.“

„No to je teda věda.“

„Taky že jo. Proto se archeologie studuje na vejšce, ne?“

„Tak to půjdeš taky studovat?“

„Třeba.“

„A teto, kolik ti teda bylo?“

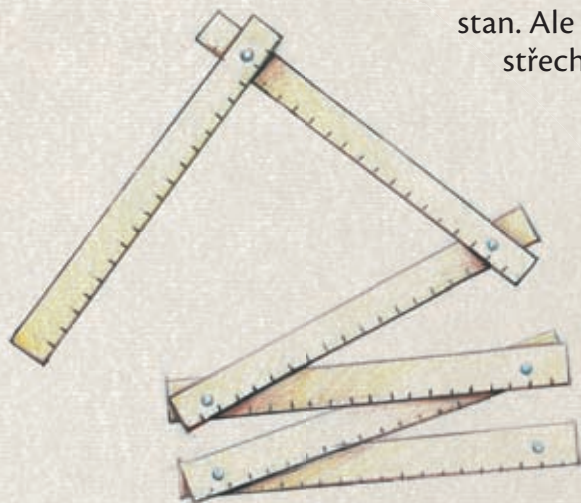
Teta Martina pokrčila rameny. „Asi šest.“ Když viděla jejich nevěřící výrazy, zasmála se a vysvětlovala: „Jeden kamarád vašeho dědy, čili táty mého a vaší maminky, byl archeolog – to jste nevěděli?“ Zarazila se, když všichni tři znova vyvalili oči. „Pracoval v okresním muzeu a kopal jedno sídliště z doby kamenné, na poli u řeky; kopal každý rok jen kousek, protože to muzeum nemělo moc peněz. To bylo ještě za socialismu. A váš děda nás jako děti vždycky s babičkou bral na dovolenou tam, co kopali; bydleli jsme v hotelu na náměstí a chodili jsme mu tam pomáhat. Říkali jsme mu strejdo.“

„Jak jste mu vy dvě mohly pomáhat, když vám bylo tak málo?“

Já chci být archeologem!

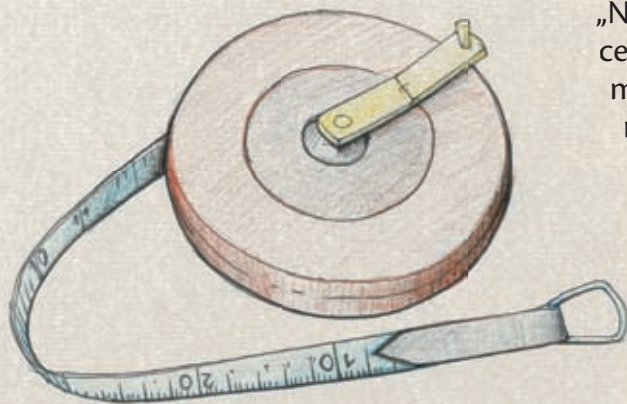
„Každý dělal, co dokázal. On to měl dobře zorganizované. Ráno jsme vstali, nakoupili jídlo na celý den, naložili nářadí na dvojkolák a jeli na to pole. Státní statek dovolil, že si tam muzeum může každý rok vykopat malou plochu, třeba dva krát čtyři metry. Rostl tam ječmen, tak jsme tu plochu nejdřív museli vytrhat a prošlapat k ní cestičku. Tenkrát se na to tak nehledělo. Ten ječmen má pěkně ostré fousy, byli jsme od něj celí pošvihaní, jak jsme v něm pořád chodili. Na mezi rostlo křoví, tam jsme měli věci. Když přšelo, tak jsme si tam někdy stavěli stan. Ale tenkrát byly ty staré stany s kovovými tyčkami, vypadaly jako střecha na chalupě; říkalo se jim áčko, a postavit je dalo dost práce.

Nejdřív se ale plocha musela zaměřit. Na mezi byly zatlučené dvě železné tyče, od každé se natáhlo pásmo a ‚strejda‘ řekl, kolik má být na každém z nich metrů a centimetrů. A tam, kde se ta pásma sešla, tam jsme udělali roh sondy.“

„Co je to pásmo?“

„Takový hodně dlouhý metr, byl to vlastně ocelový pásek, který se navíjel kličkou. Bylo dlouhé padesát metrů a hrozně těžké. A když ti ta klička vyklouzla, tak to pásmo sebou švihlo a mohlo tě hnusně seknout. A hlavně se rozmotalo a musel jsi ho navíjet znova.“

„No to muselo být přesný jako nevím co,“ ošklíbal se znechuceně Tomáš. „My jsme zaměřovali totálkou. To je nejpřesnější moderní technika. To máš červenobíle pruhovanou tyčku, na ní je taková jako lampa ve čtverečku, a jeden s tím chodí po ploše, vždycky ji postaví na to, co se zaměřuje, a terénní technik má přístroj na třech nohách a ten vysílá paprsek a v tom přístroji se to rovnou převádí do digitálního formátu, je propojený s notebookem a tam se to rovnou zobrazuje.“

„Hm, to tenkrát nebylo,“ opáčila teta Martina. „Byly teodolity, ty byly hodně přesné, ale muselo se při měření umět

dobře počítat a byly drahé, také je každé muzeum nemělo. My jsme vždycky dávali do rohů sondy plechovky od paštiky, když bylo dokopáno, a zasypávali jsme ji, a pokaždé jsme se příští rok na ty rohy trefili. I bez totálky.“

„Plechovky, hehe, to je věda!“

„Tak to ti nevěřím!“

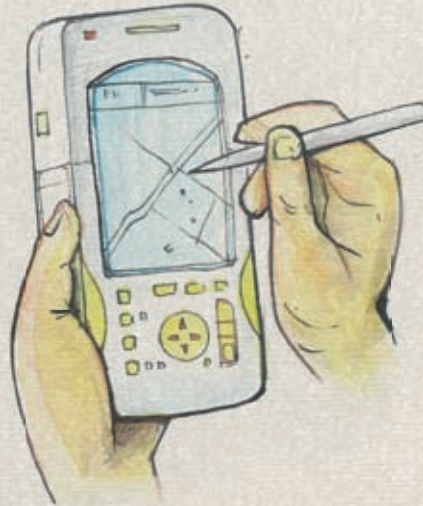
„Si nevěř, nevěřící Tomáši! Tak se to tenkrát dělalo a fungovalo to báječně. A vůbec, kdyby se ti ta totálka porouchala, nebo kdyby tam bylo třeba silné elektromagnetické pole a nefungovala tam, tak co bys dělal, no?“

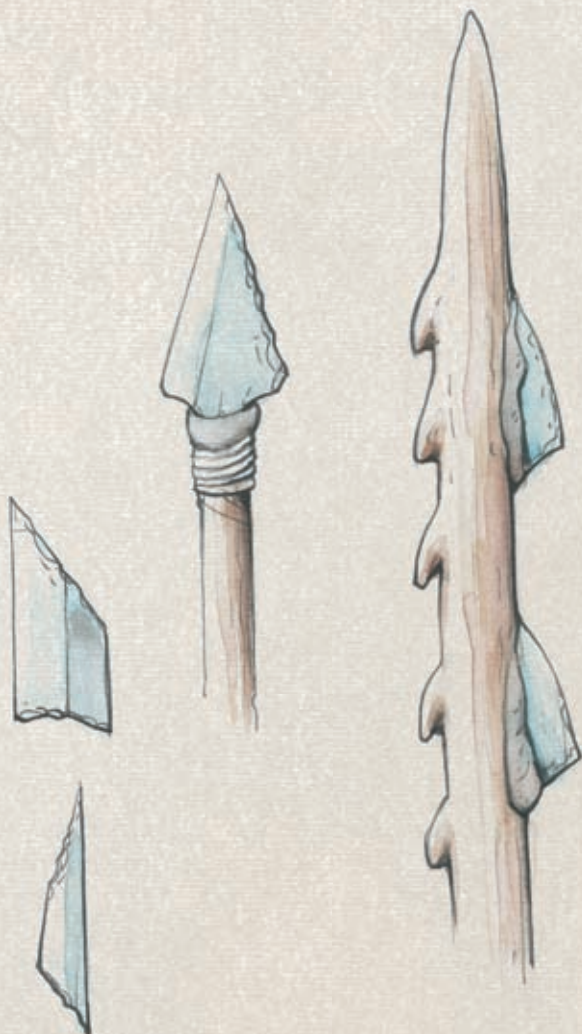
„Teto, ty prostě vymýšlíš problémy!“

„Když jsi vedoucí výzkumu, tak musíš počítat se vším a mít připravené řešení pro každý případ. Čím je něco složitějšího, tím snáz se to pokazí.

A pak budeš koukat jako vyoraná myš a budeš mít před kopáči a techniky ostudu, a hlavně nestihneš termín a investor vzteky vyletí z kůže.“

„A proč jste prostě tu plechovku nenašli detektorem kovů?“

„Hochu, to tenkrát taky nebylo. Ty měli jenom vojáci, a co měli vojáci, to bylo tajné a nesmělo se to prodávat. Tenkrát neměli archeologové často ani pořádné mapy, aby je náhodou někdo neprozradil západním Němcům a Američanům, o kterých nám tenkrát tvrdili, že jsou to naši nepřátelé. A kromě toho to stejně bylo dost hluboko.“

Dorotce ale nedala spát představa dětské práce na vykopávkách. „A co jste tam teda s mámou doopravdy dělaly?“

„To bylo tak: u řeky byl písčný přesyp, takový kopeček z písku navátý větrem, a na něm kdysi dávno tábořili lovci nebo rybáři. Bylo to před nějakými devíti tisíci let, v mezolitu, to je střední doba kamenná. Tenkrát se tady ještě nepěstovalo obilí, nechovaly krávy, lidé měli jenom to, co si ulovili – zvířata, ryby, ptáky. Na lov chodili muži. Ženy sbíraly ovoce, semena, vykopávaly kořínky. Na tom písku měli pěkně sucho od nohou, u řeky měli všeho dost, tak tam nějaký čas bydleli. Z domu nebo chatrče jsme nenašli nic, jenom asi to místo, kde stála. Ale vyráběli si z kamene hroty šípů, kterými stříleli ptáky a srnky a tak, a škrabadla, kterými se pak škrábaly kůže, aby se z nich daly ušít šaty a boty. Tyhle kamenné nástroje jsme tam nacházeli, a hlavně spoustu odštěpků kamene od toho, jak je vyráběli.“

„Aha, to byly pazourky,“ vzpomněl si Matěj.

„Jasně, tak se jim říká, ale není to správné – pazourek je jenom jeden druh kamene, který se dobře štípe. Tady bylo výrobků z pazourku pár, spíš z jiných druhů – například z křemene, křemence a podobných. Některé ty kamenné

suroviny pocházely z pěkné dálky. Třeba tam byl křemenec z Bečova u Mostu, ten vypadá jako cukr. A pěkně řeže. Taky do ruky, když si nedáš pozor. Oni měli asi o kámen nouzi, tak dělali nástroje hodně malé, a ty odpadky, ty odštěpky byly sotva vidět. Proto jsme jako malé holky nejdřív seděly u síta, bylo to velké drátěné štukatérské síto na dřevěném rámu, a přesívaly ten písek, aby se všechny ty mrňavé odštěpky našly. ‚Strejda‘ a děda s babičkou pracovali v sondě. Sonda byla rozměřená na čtverce, a oni dloubali ten písek po tenkých vrstvách velkým nožem. Když našli větší, jak říkáš, pazourek, tak hned metrem změřili, jak je daleko od okrajů sondy a jak je hluboko. A všechen písek, který vybrali, jsme dostaly na to síto a přesívaly ho.“

„To musela být dost nuda.“

„Ani ne. Tedy vaše maminka byla menší, tu to tolik nebavilo, tak u toho dlouho nevydržela a spíš si pak hrála. Ale kamínky byly barevné, a když jsme našly něco pěkného, tak nás ‚strejda‘ pochválil. Když máš pocit, že děláš něco důležitého a užitečného, tak tě to víc baví.“

„Našli jste tam nějaký zlato?“ zeptal se Matěj.

„Co by tam dělalo?“ odsekla teta. Bylo vidět, že ji otázka pohněvala. Pak pokračovala už mírněji: „Archeologů se lidi pořád ptají akorát na zlato. Jako kdybychom byli nějakí zlatokopové nebo hledači pokladů. Na zlatě není nic zajímavého! Když je z něj udělaný nějaký šperk, nádoba nebo cokoliv, co nám může povědět něco nového o lidech, kteří to vyrobili, třeba jak to vyrobili, jakou technikou, k čemu ta věc sloužila, kdo ji používal – to ano, to už je zajímavé. To už nám pomůže poznat další kousek naší minulosti. Ale jinak je na nic. Ať si ho nechají geologové.“

„Vážně, zlato není nic moc,“ přisvědčoval Tomáš. „My jsme našli kousek zlatého drátku, ale vůbec bys neřekl, že je zlatý, měl takovou nanicovatou barvu a vůbec se neleskl.“

„A co jste s ním udělali?“

„Prostě jsme ho strčili do sáčku s číslem jako všechny ostatní nálezy, co jsme s ním měli dělat?“ Tomáš by se byl ještě loni zeptal úplně stejně, ale teď byl hrdý, že už patří mezi odborníky a má ten správný názor.

Já chci být archeologem!

„A vykopali jste aspoň nějakou kostru?“ vyzvídal Matěj dál. Zarazilo ho, že archeology zlato nezajímá, ale šťourání si neodpustil.

„Vykopali,“ pronesla teta Martina pochmurně. „Ubohous malíčkou kostřičku... Oběť neštěstí v temných podzemních hlubinách...“ Všichni tři začali tušit čertovinu. Tetě přes ten pohřební tón uličnický svítilo v očích.

„Jaká to byla kostra?“ zeptala se podezřívavě Dorka.

„Myší,“ pokrčila teta rameny. „Asi nějaký hraboš. Bylo to v myší díře. Takové malé růžové kostičky.“

Hoši vyprskli smíchy.

„My jsme měli myš v sondě,“ hlásil Tomáš. „Ráno jsme přišli na plac a v ‚díře‘ běhala myš.“

„Co jste s ní udělali?“

„Spustili jsme jí tam dolů rozložený skládací metr a ona po něm vyběhla a utekla.“ To se všem líbilo a dohadovali se, co si asi ta myš myslela.

„No, jeden brigoš navrhoval, že ji máme praštit lopatou. On předtím dělal na nějakým výzkumu ve městě a tam jim padali do sondy potkani, protože tam byla překopnutá stará kanalizace... no a on říkal, že je mlátili lopatou.“

„Fuj, surovci hnusní! Chudinky myšičky!“ rozpálila se spravedlivě Dorotka.

„To by se mi ale teda chtělo, kopat v kanále!“ ošklíbal se Matěj.

„No, kdybys musel, tak bys kopal,“ usadil ho bratr. „Byly tam nálezy a musely se zachránit, jinak by je při stavbě zničili. Musíš si dávat pozor. Když jsi očkováný proti žloutence a tetanu, kopeš v rukavicích a myješ si ruce, tak by se ti nemělo nic stát.“

„Hele..., a kam se vlastně na výzkumu chodí na záchod? Když jste byli třeba někde na poli u řeky, jak jsi povídala?“ obrátila se Dorotka zamyšleně na tetu.

„Hm, prostě do křoví.“

„Vy jste neměli toitoiku?“ divil se Tomáš.

„Kde bychom ji vzali? To tenkrát ještě nebylo. Na všech výzkumech, co jsem byla, se chodilo do křoví nebo za haldu. Jenom někde, kde se kopalo víc let za sebou, měli postavenou dřevěnou kadibudku.“

3. Přestřelka na hradišti

BYLO BY PRIMA, KDYBY SE NAD MĚSTEČKEM, KDE BYDLÍ RODINA ČERMÁKOVÝCH, TYČILO ZALESNĚNÉ NÁVRŠÍ se starobylym tajemným pravěkým hradištěm. Netyčí. Nevadí, pomůžeme si jinak.

„A na Šancích jsi byl?“

Tomáš nechápavě nakrčil čelo. „Jakých šancích? To jako jestli jsem měl nějakou šanci?“

„Šance jsou kopec kousek odtud, je na něm hradiště z doby bronzové,“ vysvětlovala teta Martina.

„A co to má společného s tou šancí?“ chtěl vědět Matěj.

„Třeba jestli máš šanci tam vylízt, když seš línej,“ dobírala si ho Dorotka.

„To je staré jméno. Šance se dřív říkalo valům, náspům. To je jako hradba, jenomže ne zděná, ale z hlíny a kamení. Je to z německého slova die Schanze,“ vysvětlovala teta. Matějovi nešlo do hlavy, proč německy – proč se tomu neříká normálně česky. „V novověku se zemní opevnění stavěla jako vojenská. Až pojedete třeba do Hradce Králové, tam jsou dobře vidět v Šimkových sadech, v zimě se z nich jezdí na sáňkách. Hradec přestavovali na barokní pevnost na konci osmnáctého století, za Marie Terezie a za císaře Josefa II. No a ‚za císaře pána‘ se na vojně a v úřadech mluvilo německy. Když šli kluci na vojnu, tak se tam naučili jenom německé povely, německá jména zbraní a všeho kolem.“

Tomášovi bylo jasné, že jestli chce udělat přijímací zkoušky na archeologii, musí znát archeologická naleziště a pravěké památky i z vlastní zkušenosti, ne jenom z obrázků. Takže průzkumná výprava na Šance byla v podstatě hotová věc, jakmile se o tom teta jenom zmínila. Pro Dorotku a Matěje to byl prostě výlet, na který se těšili. Zmizet na chvíli z láskyplného rodičovského dozoru, jenom s tetou a bráškou, vydat se do neznáma a objevit něco nového. Bude to dobrodružství.

A tak se následující sobotu, kdy to vypadalo na pěkné počasí, všichni pořádně obuli („Dorotko, v těch balerínkách opravdu nemůžeš jít, v lese by sis je zničila.“) a oblékli („Tyjo, brácho, tě chci vidět, jak v těch šortkách půjdeš, až tam někde budou kopřivy po... ramena!“), maminka jim nasmažila řízky,

Já chci být archeologem!

táta je vybavil turistickou mapou, od vrátek se vrátili pro druhou láhev vody („Bude vedro. A co když si někdo odře koleno, čím to umyjeme?“), probrali, kdo má s sebou nabitý mobilní telefon, a konečně trochu neuspořádaně vyrazili.

Na Šance vede červená turistická značka. Za posledními domky, kde už nebyl chodník, museli jít kvůli projíždějícím autům husím pochodem – jeden za druhým, takže se jim špatně povídalo. Chvilí postáli na přejezdu nad železniční tratí a dívali se, jak hluboko pod nimi projíždí rychlík.

„To by bylo, kdyby jel parní!“ zasnila se Dorotka.

Za přejezdem odbočovala napravo úzká pěšina vysokou travou do křoví na stráni. Seběhli po ní na polní cestu a vyrazili mezi poli ke vzdálenému modrozelenému kopci.

Podél cesty stály tu a tam keře a nízké stromky, na kterých dozrávaly červené a žluté nakyslé špendlíky. V šípkovém keři melodicky zpívala pěnice. Slunce začalo brzy připalovat a průzkumníkům už se nešlo tak lehce, protože cesta pomalu stoupala. Pod kopcem ještě museli překročit rozbahněné místo, kde přes cestu tekla potůček. Tomáš šel frajersky první, šlápl na zdánlivě pevný zelený drn a šup, už byl po kotníky v mazlavém, mokřém, šedivém bahně. Sourozenci se mu pošklebovali, zato Tomáš cedil mezi zuby nadávky. Hrdě ale odmítl vrátit se domů a přezout se do suchého. „Je teplo, to brzy uschne.“

Z cesty se teď odpojila úzká stezka a červená značka pokračovala po ní dost prudce do příkrého svahu. Začínaly je bolet nohy, záda pod batohy se jim potila, brzy se zadýchali. Nikdo ale nefňukal, aby si před ostatními nezadal.

„To bývá vždycky legrace, když je archeologická konference a jde se na exkurzi na nějaké hradiště,“ dávala k lepšímu teta Martina. „To se hned pozná, kdo kouří. Nekuřáci vyběhnou nahoru jako první, a kuřáci se táhnou vzadu, sípou, kašlou a sotva lezou. A měli byste vidět některé staré pány doktory a profesory, jak šlapou v čele a strčí do kapsy i studenty a mladší kolegy. A ještě přitom vesele vykládají.“ Tomáš se usilovně tvářil, jako že se ho to netýká. V botách mu pořádně čvachtalo, proto se už před chvílí zul a šel bos. Dorotka bojovala s klouzajícím loňským listím, ale stejně byla ráda, že si nevzala „holčičí“ boty, ve kterých chodí do školy.

Konečně byli nahoře. Cesta zatáčela do mezery mezi dvěma vysokými náspy, které se táhly na obě strany od cesty okolo vrcholu kopce.

„To už jsme tady? A kde je to hradiště? Já nic nevidím.“

„Vždyť jsme teď prošli bránou!“ Tomáš chtěl bratrovi ukázat, že už se v tom vyzná.

„Jakou bránou? Kde se to zavírá? A kde to má padací most?“ protestoval Matěj.

„To už přece všechno dávno spadlo a shnilo. Dřív tady byly hradby ze dřeva a hlíny,“ ukázal Tomáš na valy, které vypadaly jako dlouhé hromady pokryté listím a porostlé stromy a trávou, pěkně vysoké hromady, vyšší než Tomáš sám. „Ale za těch pár tisíc let se rozvalily a zbylo z toho jenom tohleto. Příkop se zanesl a už skoro není vidět, koukej, je takhle před tím valem.“

„Teto, on si to jenom cucá z prstu, že jo? Já mu to nevěřím,“ obracel se Matěj k tetě.

„Necucá. Je vidět, že už to zná dobře. Byla tady brána jako do hradu, ale dřevěná. Na některých hradištích se dělaly výzkumy, vykopávky, a tam našli zbytky brány i těch hradeb, a dokázali přijít na to, jak to bylo postavené.“

„A tamhleten kluk, to je archeolog?“ ozvala se teď Dorotka. „Že taky dělá vykopávky.“

Všichni se zadívali směrem, kterým Dorotka ukazovala. Po hradišti chodil mladý muž a před sebou pohyboval těsně nad zemí tyčí, na jejímž konci byl jakýsi talíř. Teď se zastavil, tyč se zařízením opřel o strom a z batohu vytáhl lopatku.

„Hm, třeba je,“ zabručela teta zamýšleně. „Schválně se ho půjdeme zeptat.“ Zvolna vyrazila směrem k němu a ostatní ji následovali.

„Dobrý den! Tak co tam máte pěkného?“

Mladý muž se otočil. Netvářil se právě vlídně. Mohlo mu být kolem dvaceti.

„Ále, nic moc,“ zahučel. Zatím stihl odkrýt jen listí a hrabanku. Jinak nebylo vidět nic.

Já chci být archeologem!

„Vy jste archeolog?“ zeptala se ho Dorotka přímo.

„A kde máte metr – a milimetrák na kreslení – a džípíesku, abyste zaměřil místo nálezu? Jak to vůbec dokumentujete?“ Tomáš viděl na svém prvním archeologickém výzkumu dost, aby mu bylo jasné, že tady něco není v pořádku.

„Já to jenom fotím, to stačí. A vůbec, co je ti do toho!“ Kluci teď stáli nasupeně proti sobě. Tomáš na chvíli docela zapomněl, že je bos.

„Přece se, pánové, nepoperete,“ vložila se do toho teta Martina. Mluvila docela přívětivě. „Prostě nás to zajímá. Jsme tady na výletě, tak jsme se chtěli zeptat, co se vám tu podařilo vyzkoumat nového, ze které doby to hradiště je, co se tady v pravěku dělo, a tak. Památky jsou naše kulturní dědictví, takže to, co tady kopete, patří tak trochu i nám.“

„Patří to tomu, kdo to najde,“ odsekl mladík.

Teta Martina smutně zavrtěla hlavou. „Běžně rozšířený omyl, pane. Archeologické nálezy patřily dřív státu, teď patří kraji. Takže bohužel. Mysleli jsme, že jste archeolog nebo dobrovolný spolupracovník nějakého archeologa z muzea a tak, ale to asi nejste, co?“

Mladík stál na svém. „Můžu si hledat, jak chci. Je to tady takovou dobu a nikdo se o to nezajímá.“

„Jak to, nezajímá? Archeologové přece vědí, že tady je hradiště a že jsou tu v zemi nálezy.“

„Kdyby to chtěli, měli si to už dávno vykopat.“ Slovní přestřelka začínala nabírat na síle.

„Proč by to dělali? Těmhle památkám je v zemi nejlíp.“

„Tady to hnije v zemi a pak to hnije někde v depozitáři a nikdo o tom neví.“

„Archeologové to přece nechtějí jenom tak strkat do polic, chtějí z toho poznat minulost. V muzeu to chodí studovat badatelé, ale potřebují k tomu také nálezovou zprávu od toho, kdo to vykopal. A když vy to vyhrabete takhle jako pes kost, tak se z toho nedozví nikdo nic.“

„Proto jsem se ptal, kde máte věci na dokumentaci,“ nevydržel to už Tomáš. „Bez dokumentace to není žádná archeologie, to je akorát rabování.“

„Tak na mě zavoláte policajty? Nic mi nedokážou.“ Mladík začínal ztrácet trpělivost. „Já vám něco povím. Mě taky minulost zajímá. Poprvé jsem si půjčil detektor od kamaráda a šel jsem s ním na pole, našel jsem bronzový náramek, tak jsem s tím šťastně běžel do muzea, klidně bych jim to tam nechal, jenom jsem chtěl vědět, co jsem to vlastně našel. A ten kretén na mě řval a vyhrožoval mně policií. Tak jsem se zařekl, že se na to příště vykašlu a nebudu se s nima bavit.“

„Ach jo,“ přikývla chápavě teta. „To se mu fakt nepovedlo. To bylo někde tady?“

Hledač zřejmě nechtěl říkat nic přesného. „Ne, to bylo tam, co jsem bydlel dřív.“

Teta mávla rukou. „Nebudeme z toho dělat problém. Jasně že porušujete zákon, ale to teď necháme stranou. Heleďte, z odborného archeologického hlediska opravdu hlavně vadí, že takhle děláte díry do nálezových souvislostí a ty kovové nálezy z nich vytrháváte. To je prostě stejné, jako kdybyste si vzal úplně nově objevený středověký rukopis, vystříhoval si z něj ty barevné obrázky a ten zbytek, co je jenom psaný text, ten byste bez přečtení zahodil.“

„To snad trochu přeháníte, ne?“

„Ale vůbec ne, je to úplně totéž. Jenom že hlína a vrstvy a střepy nevypadají tak pěkně. Lidi si myslí, že to jsou jen špinavé staré krámy, že jsou v zemi nasypané jen tak, ale to není pravda. Proto se archeologie studuje a k tomu jsou archeologické výzkumné metody, abychom z nich dokázali vytáhnout příběh. Když vás to baví, máte pro to smysl, určitě byste dokázal taky přispět do dějin něčím novým.“ Povzbudivě se na něj usmála.

„Poskoka nikomu dělat nebudu.“

„My vás nebereme jako poskoky, ale jako spolupracovníky, protože děláme na společné věci. Kdybyste chtěl hrát poctivě, dalo by se s muzeem slušně domluvit. Jen byste se musel naučit nálezy zakreslovat a zaměřovat, zapisovat, a dělal byste průzkumy po dohodě s archeologem, aby v tom byl systém. Nebyl byste sám, takových už je řádka. Profesionální archeologové jsou zakopaní na stavbách, kde musejí dělat záchranné výzkumy – kde by vzali čas lítat po lese? Budou naopak rádi, že našli spolupracovníka.“

Já chci být archeologem!

Mladý muž váhal. „Aspoň že si o mně nemyslíte, že jsem nějaký neřád, co hledá na kšeft. Já bych nálezy neprodával. Dělán si sbírku.“

„Tu byste asi musel dát do muzea – aby vás nikdo nemohl obvinít, že máte doma kradené věci. Ale bylo by tam zapsáno, že jste to daroval vy. U nás v některých muzeích už dělají pravidelně výstavy z nálezů, které našli amatérští spolupracovníci muzea, kluci jako vy. Tak z těch vašich nálezů mají něco i ostatní, odborníci i obyčejní lidé, a na vás se nezapomíná. Když se píšou odborné články o těchhle nálezech, píše je odborník z muzea společně s tím spolupracovníkem, co to našel. Není to tak, že vy byste pracovali a slávu by shrábl jiný. Aspoň ne tam, co myslím – tam ty kolegy znám. Za všechny ručit nemůžu. Archeologové jsou taky jenom lidi.“

„Rozmyslím si to. Nerad bych se spálil znova.“

Teta mu podala vizitku. „Když budete chtít, napište mi mail, pošlu vám kontakt nebo se domluvíme.“

Rozloučili se už docela klidně. Výprava pokračovala po značce dál přes hradiště. Teprve když jim hledač zmizel za hřbetem kopce, dali se zase do řeči.

„Kdo to byl?“ ptala se Dorotka. Ani jí, ani Matějovi nebylo úplně jasné, co se vlastně na hradišti odehrálo.

„Detektorář,“ odpověděla suše teta. „Hledá archeologické nálezy s detektorem kovů. Ten sice používají i archeologové při výzkumu, ale tohle archeolog není a výzkum to taky není, jak správně poznal Tomáš. Prostě ho to baví, je to romantika. Adrenalin. Hledačům většinou nedochází, že dělají kulturní škody a že se to nesmí, to je jim obyčejně taky jedno.“

„Já bych mu jednu vrazil,“ bublal Tomáš. Byl skoro stejně velký jako hledač, a vědomí, že bojuje za spravedlivou věc, mu dodávalo odvalu.

„Myslíš, že bys tím něčemu pomohl? Ten by tě přepral. Já jsem dobře viděla, že jste se na sebe málem vrhli, proto jsem se mezi vás vložila. Pak by to bylo na tebe, že jsi ho napadl, a policii na krku bys měl ty, a ne on. Takhle si to možná rozmyslí a ozve se. A bude pracovat pro vlast a pro vědu,“ řekla teta napůl z legrace a napůl vážně.

Matěj se snažil srovnat si to v hlavě. „Takže jeden problém je, že detektorář krade, protože si bere nálezy, který patří do muzea, a druhý problém je, že vykopává nálezy, i když nesmí, protože není studovanej archeolog?“

Dorotka odporovala: „To není kvůli tomu, že není studovanej, ale že není z muzea.“

Tomáš sestru podpořil. „Jasně, Dorka má pravdu – kdo nepracuje v muzeu, v archeologickém ústavu nebo podobně, ten nesmí dělat výzkumy.“

„A to může třeba i vrátnej?“ provokoval Matěj.

„To víš, že ne. Musí mít taky vystudovanou archeologii. Máte pravdu oba.“

Teta Martina se zájmem poslouchala a pak se přidala k rozhovoru. „Vidím, že vám nemusím nic moc vysvětlovat, přebrali jste si to sami dobře. Měli jsme docela štěstí, že ten kluk byl ještě slušný, že se s námi bavil. S detektorem chodí i opravdoví grázlové, a pak by ta přestřelka nemusela být jenom slovní. Ale ti chodí ve skupinách, obvykle v noci, a staví hlídky; říkalo se, že nosí zbraně. S těmi nedokáže nic udělat ani policie.“

Tomáš i dvojčata se zarazili a chvíli bylo ticho. To přece jen nečekali. Bylo vidět, že teta si nedělá legraci.

„Hm, takže on byl spíš výjimka?“

„To ani ne, takových jako on je docela hodně. Udělali špatnou zkušenost a zabejčili se, a je hrozně těžké je přesvědčit, že můžou hledat i legálně a že to má cenu zkusit. Nebo tu zkušenost ani neudělali a nechali si nabulíkovat od starších, že s archeology není řeč.“

„No ale když vlastně krade, tak stejně patří do vězení – tak proč jsme se bavili my s ním? Proč jsme na něj nezavolali ty policajty?“

„Dorotko, ty si to představuješ jednoduše. Vždyť on by na ně nečekal! A hlavně: on to nedělá proto, že by byl zlý, ale proto, že to špatně pochopil. Zákony si nepřečetl, jenom od někoho slyšel něco popleteného a věří tomu. Vidí kolem sebe hodně lidí, kteří si dělají ze zákonů legraci, a myslí si, že dodržovat pravidla je slabost. Jenže když lidé přestanou dodržovat zákony a pravidla, tak půjde všechno brzy do háje.“

„A když ho tamten archeolog vyhodil, tak to bylo správně, nebo nebylo?“ zjišťoval Matěj.

„Ten archeolog byl asi starší a bral to přísně, jak se to bralo dřív – když ten člověk porušuje zákon, tak s ním nechci mít nic společného a s kradenými věcmi také ne. To je v zásadě správně. Jenomže vidíte, co je výsledek. Archeolog má čisté ruce, ale nadějného kluka vlastně nasměroval na tu špatnou stranu, místo aby mu dal příležitost a ukázal mu lepší způsob. Jako když někdo ukradne něco z hladu, nebo jen tak z blbosti, taky nepomůže zavřít ho do basy, ale potřebuje hodit pomocné lano.“

„A co kdyby to jenom hrál?“

„Jasně, to je jiná věc, to se stává často. Když je někdo neřád, s tím se nedá domluvit. Ten by tě jenom zneužil, vytáhne z tebe, co chce, a ty mu budeš dělat pitomce. To na něm prostě musíš poznat, co je zač.“

Cesta na úpatí kopce vycházela z lesa na louku. „Škoda, že už nejsou jahody,“ posteskla si Dorotka. Maliny už byly také pryč a první ostružiny teprve dozrávaly. Dolů s kopce se jim šlo lépe. Tomášovi už oschly boty, tak jimi tloukl o kámen a drbal je o trávu, aby z nich vyklepal bahno. Pak si je obul, i když byly vevnitř ještě vlhké. „Nepůjdu přece do vlaku bos.“ Na druhém konci louky už viděli vlakovou zastávku. Sedli si na lavičku (docela se na to už těšili), vytáhli vodu a jídlo. Za půl hodiny u přejezdu zahoukala lokálka a brzy už seděli ve vlaku a jeli domů.

„Jó, tady mají ještě ty hrozný koženkový sedadla,“ ošklíbal se Matěj.

„Co je na nich hrozného?“ hájila je teta. „Ta látková jsou hned špinavá, když si na ně lidi dávají nohy nebo se nemyjou, a pak si tam máš po někom sedat, fuj. Koženka se umyje jedna dvě. A v tom chlu-patém plyši se drží blechy.“

„Blechy?“ nevěřila Dorotka. Zatím vlakem moc nejezdila.

„Jasně, to by ses divila. Už se nám stalo víckrát, že jsme ve vlaku chytili blechu, a vždycky to bylo na potahovaných sedadlech.“

„Když já se na to lepím.“

„Vždyť se nepřilepíš,“ zlobil bratra Tomáš. „A když jo, neboj, nenecháme tě tady. Když nepůjdeš utrhout, tak tě odříznu!“ ukazoval mu z legrace kapesní nůž.

V půl čtvrté byli doma. Tomášovy zmazané boty a nohy vzala maminka s humorem, ale stejně musel hned na dvorek ke kohoutku a opláchnout si všechno venku, aby dovnitř nenanesl špínu. Dorotka se hnala do kuchyně pro vychlazenou limonádu. A Matěj si po straně, aby ho Tomáš neviděl, drbal nohy popálené od kopřiv.

4. Archeologové nekoušou!

„STAVOVALI SE TU ODPOLEDNE KADLECOVI,“ HLÁSIL TÁTA MAMINCE. MĚLA V ÚTERÝ V PRÁCI VŽDYCKY „dlouhý den“ a přijela později než on.

„Copak chtěli?“

„Konečně se rozhoupali, že postaví tu garáž. Chtějí ji dát hned vedle našeho plotu, tak se přišli domluvit, jestli by nám to nevadilo.“

„Ale klidně, proč by nám to mělo vadit. Stejně tam doted' parkovali. Hlavně když nepodkopají tu růži na rohu, jinak je mi to jedno.“

Kadlecovi bydlí napravo od Čermákových. Čermákoví o nich říkají, že to jsou slušní lidé, a Kadlecovi totéž říkají o Čermákových. Kadlecovi jsou o trochu starší. S jejich mladším synem Ondrou chodil Tomáš do školy; Ondra šel pak ale na průmyslovku, je na internátě v krajském městě a domů už jezdí jen na víkend. Jeho starší sestra už je dávno vdaná a bydlí v Praze. Obě rodiny spolu vycházejí dobře, maminky si vyměňují zavařeniny a tatínkové si půjčují náradí. Jediným zdrojem mrzutostí je občas Kadlecovic pes Míša, když v noci štěká a vyje.

„Co to u Kadleců dělají?“ zeptal se Tomáš, když přišel ve středu ze školy. Za vraty u plotu, kde obvykle parkovalo auto, byly na zemi nakreslené čáry a pan Kadlec mluvil přede dveřmi s cizím člověkem v montérkách; jeho auto parkovalo na ulici.

„Pustili se do té garáže. Táta jim říkal, že by to mohli zvládnout sami přes víkend, ale Ondra toho má teď ve škole moc, pana Kadlece bolí záda a jeho bratr si zlomil ruku. Tak si na to zjednali zedníka. Budou to mít aspoň pořádně udělané. V pátek vykopou základy a v pondělí budou betonovat.“

Tomáš nastrožil uši. „Takže tam bude taky archeologický výzkum? To se těším! Třeba tam něco zajímavýho najdou.“

„Co blázníš? Jaký výzkum? Tam určitě nic není. To by jim tak ještě scházelo.“

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.